

Notitie

Contactpersoon

■■■■■■■■■■

Datum

26 september 2022

Kenmerk

N001-1288366TVL-V02

Natuurtoets nieuwbouw Middenlaan, 2e Exloërmond

1 Inleiding

Woonservice is voornemens woningen te bouwen aan de Middenlaan te 2^e Exloërmond. Voor de bouw moet het huidige bestemmingsplan worden gewijzigd. In deze notitie wordt beoordeeld of de ontwikkeling in het kader van de Wet natuurbescherming redelijkerwijs uitvoerbaar is. De mogelijke aanwezigheid van beschermde soorten is bepaald aan de hand van de volgende gegevens:

- Regionale en landelijke verspreidingsatlassen en -data
- Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF)
- Natuurkaart van TAUW (<https://www.TAUW.nl/op-welk-terrein/ecologie/ecoviewer.html>)

Het doel van de literatuurstudie is om na te gaan welke beschermde soorten in of in de omgeving van het plangebied kunnen voorkomen. Omdat het een relatief kleine ontwikkeling betreft is geen aanvullend veldbezoek uitgevoerd.

Effecten op beschermde gebieden en beschermde houtopstanden zijn uitgesloten. Tijdens het voornemen worden geen bomen gekapt. Het plangebied maakt geen onderdeel uit van een Natura 2000-gebied of van het NNN. Het dichtstbijzijnde Natura 2000 gebied, Drouwenerzand, ligt op negen kilometer afstand. Hiermee zijn negatieve effecten voor licht geluid en trillingen op voorhand uitgesloten. Ook negatieve effecten van stikstof zijn, vanwege de afstand tussen het plangebied en het Natura 2000-gebied, niet te verwachten. Een AERIUS-berekening is op dit moment niet nodig, maar het bevoegd gezag kan op een later moment altijd om een berekening vragen.

2 Huidige situatie

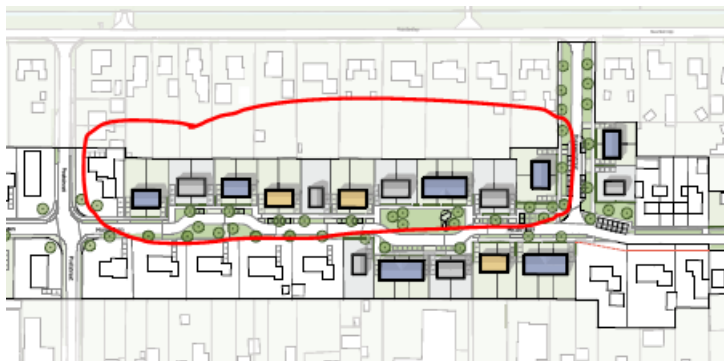
De huidige situatie bestaat uit een intensief onderhouden grasveld met enkele volkstuinen/moestuinen aan de Middenlaan te 2^e Exloërmond, provincie Drenthe (zie figuur 1). De directe omgeving bestaat uit woningen met tuinen. Langs de zuidgrens van het plangebied loopt een ijle laan van haagbeuken met enkele onderbroken beukenhagen langs de voetstammen van de bomen.

Figuur 1 Huidige situatie in het plangebied (boven) en globale ligging van het plangebied (onder in rood). (Bron: Cyclomedia)

3 Voorgenomen ontwikkeling

Het voornemen bestaat uit de bouw van 10 gebouwen met in totaal 20 woningen binnen het plangebied (zie figuur 2). De start van de werkzaamheden staat gepland in juni 2023. De voorgenomen ontwikkeling past niet binnen het huidige bestemmingsplan. Daarom zal het bestaande bestemmingsplan gewijzigd moeten worden.

Figuur 2: Voorgenomen ontwikkeling. Het deel binnen het rode kader valt binnen het plangebied (globaal begrensd)

4 Soortenbescherming

In dit hoofdstuk volgt antwoord op de vraag of de beoogde activiteiten schade op beschermde flora en fauna tot gevolg (kunnen) hebben.

4.1 Beschermingsregime en bepalingen

Het onderdeel soortenbescherming onder de Wnb heeft bepalingen opgenomen voor de bescherming van in het wild levende dier- en plantensoorten. Het gaat onder meer om soorten die in Nederland, maar ook in Europa in hun voortbestaan worden bedreigd. De Wnb kent drie beschermingsregimes:

- Vogels: het gaat hier om alle inheemse vogels in hun natuurlijk verspreidingsgebied. Ze zijn beschermd via de vogelrichtlijn
- Dieren en planten: het gaat hier om inheemse dieren en planten, die zijn beschermd via de Habitatrichtlijn en de verdragen van Bern en Bonn
- Nationale soorten: het gaat hier om soorten, die niet onder de reikwijdte van de Vogel- of Habitatrichtlijn vallen. Deze soorten zijn wel nationaal beschermd

Per beschermingsregime geldt een aantal verbodsbepalingen. Hier is ook een beschrijving opgenomen onder welke voorwaarden een bevoegd gezag ontheffing of vrijstelling kan verlenen. Tabel 1 is een samenvatting van de verbodsbepalingen. Ze voorzien in een bescherming van verblijfplaatsen, evenals de bescherming tegen verstorende invloeden. Gedeputeerde Staten van provincie Drenthe kan een ontheffing verlenen van de verboden als genoemd in de artikelen 3.1, 3.5 en 3.10.

Tabel 1 Verbodsbepalingen soortenbescherming onder de Wnb

Verbodsbepaling	A Vogels Vrl	B Dieren Hrl/ Bonn/Bern	C Planten Hrl/ Bonn/Bern	D Dieren (‘nationaal’)	E Planten (‘nationaal’)
Dieren of planten:					
Doden of vangen	3.1.1	3.5.1		3.10.1.a	
Storen/verstoren	3.1.4 (tenzij 3.1.5)	3.5.2			
Plukken, verzamelen, afsnijden, ontwortelen of vernielen			3.5.5		3.10.1.c
Onder zich hebben of vervoeren	3.2.6	3.6.2	3.6.2		
Plaatsen:					
Vernielen, beschadigen of wegnemen nesten	3.1.2				
Beschadigen of vernielen voortplantingsplaatsen		3.5.4		3.10.1.b (vaste vp)	
Beschadigen of vernielen rustplaatsen	3.1.2	3.5.4		3.10.1.b (vaste rp)	
Eieren:					
Vernielen (of –Vrl- beschadigen)	3.1.2	3.5.3			
Rapen	3.1.3	3.5.3			
Onder zich hebben	3.1.3				

Toelichting:

Codes verwijzen naar wetsartikelen Wet natuurbescherming

Oranje verbodsbepaling geldt alleen wanneer sprake is van opzet

Rood verbodsbepaling geldt in alle gevallen, ook wanneer geen sprake is van opzet

4.2 Vrijstellingen

In de Wnb zijn een aantal algemene soorten amfibieën en zoogdieren beschermd onder de categorie “Nationale soorten”, zoals de gewone pad, de bruine kikker en het konijn. Provincie Drenthe heeft de bevoegdheid om bij verordening deze soorten “vrij te stellen” van de ontheffingsplicht (Provincie Drenthe, 2018¹). Dit betekent dat geen ontheffing nodig is voor werken gericht op ruimtelijke inrichting en ontwikkeling en beheer en onderhoud. Vrijgestelde soorten zijn niet meegenomen in deze toetsing.

4.3 Zorgplicht

De zorgplicht (artikel 1.11 van de Wnb) houdt in dat handelingen, die nadelige gevolgen kunnen hebben voor in het wild levende dieren en planten achterwege worden gelaten. Als zich mogelijk negatieve effecten voordoen, dan treft de initiatiefnemer noodzakelijke maatregelen om die

¹ Provincie Drenthe, 2018. Omgevingsvisie Drenthe 2018, Identificatie: NL.IMRO 9922ogvDrenthe2018-VA02, Geraadpleegd via: <https://drenthe.tercera-ro.nl/MapView/Default.aspx?id=NLIMRO9922ogvDrenthe2018-VA01>

gevolgen te voorkomen of zo veel mogelijk te beperken/ongedaan te maken. Het betreft alle in het wild levende dieren en planten. De zorgplicht dient onder meer als vangnet voor de bescherming van soorten waarvoor op grond van de Wnb geen specifiek verbod geldt.

4.4 Literatuuronderzoek

Op basis van verspreidingsgegevens kan het voorkomen van de beschermde soorten in tabel 2 niet met zekerheid worden uitgesloten. Er zijn binnen en nabij het plangebied geen watergangen of andere waterlichamen aanwezig. Hiermee zijn voortplantingsplaatsen en leefgebieden van amfibieën, libellen en vissen uitgesloten. Door de ligging van het plangebied midden in de bebouwde kom, zijn leefgebied en voortplantingsplaatsen van beschermde reptielen uitgesloten. Door het intensieve beheer van het grasveld en de moestuinen zijn groeiplaatsen van beschermde vlinders, flora en overige ongewervelden uitgesloten.

Tabel 2 Overzicht van beschermde soorten die potentieel in de omgeving van het plangebied voorkomen

Soortgroep	Aanwezige soorten in omgeving
Grondgebonden zoogdieren	Steenmarter
Vleermuizen	Baardvleermuis, franjestaart, gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, kleine dwergvleermuis, laatvlieger, meervleermuis, rosse vleermuis, ruige dwergvleermuis, tweekleurige vleermuis en watervleermuis
Vogels - jaarrond beschermd	Huismus, gierzwaluw, huiszwaluw, boerenzwaluw, ringmus en gekraagde roodstaart.

Binnen het plangebied, en in de directe omgeving hiervan, zijn leefgebieden en potentiële verblijfplaatsen van steenmarter, baardvleermuis, franjestaart, gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, kleine dwergvleermuis, laatvlieger, meervleermuis, rosse vleermuis, ruige dwergvleermuis, tweekleurige vleermuis, watervleermuis, huismus, gierzwaluw, huiszwaluw, boerenzwaluw, ringmus en gekraagde roodstaart aanwezig. In de onderstaande paragrafen worden de effecten voor deze soorten getoetst.

4.5 Toetsing

4.5.1 Grondgebonden zoogdieren

Het plangebied en in de directe omgeving hiervan bieden, buiten steenmarter, geen geschikt leefgebieden voor beschermde grondgebonden zoogdieren. Dit vanwege het intensieve agrarische grondgebruik in de omgeving van het plangebied.

In de omgeving van het plangebied zijn waarnemingen van steenmarter bekend (NDFF, 2022). De waarnemingen zijn gedaan aan de noordzijde van 2^e Exloërmond, op circa 100 meter afstand van het plangebied. Bij Woonservice zijn echter geen meldingen van overlast van steenmarter bekend bij woningen in deze plaats. Verblijfplaatsen van steenmarter in woningen, zeker kraamverblijfplaatsen, blijven zelden onopgemerkt. Het plangebied zelf is niet geschikt als verblijfplaats omdat er onvoldoende schuilmogelijkheden aanwezig zijn. Hiermee is vernietiging of permanente versterking van verblijfplaatsen uitgesloten. Ook vernietiging van essentiële

foerageergebieden is uitgesloten. Het plangebied is namelijk in minimale zin geschikt als foerageergebied, maar er zijn voldoende vergelijkbare gebieden in de omgeving die de functie over kunnen nemen.

Vernietiging van verblijfplaatsen en essentiële foerageergebieden van steenmarter zijn uitgesloten. Overtreding van Wnb Artikel 3.10 is niet aan de orde. Een nader onderzoek en/of een ontheffing zijn niet nodig.

4.5.2 Vleermuizen

4.5.2.1 Algemeen

Vleermuizen zijn zoogdieren, maar worden vanwege hun afwijkende leefwijze en gedrag apart behandeld. Alleen in Nederland voorkomende vleermuissoorten zijn beschermd onder de Wnb. De wet beschermt verblijfplaatsen, essentiële vliegroutes en essentiële foerageergebieden.

4.5.2.2 Verblijfplaatsen

Verblijfplaatsen van vleermuizen bevinden zich, afhankelijk van de soort, in bomen of in gebouwen. Deze verblijfplaatsen bestaan onder anderen uit boomholtes, ruimtes onder dakpannen en spouwmuren.

Binnen het plangebied is geen bovengrondse of ondergrondse bebouwing aanwezig. Hiermee zijn verblijfplaatsen van vleermuizen in gebouwen uitgesloten. Het gaat hierbij om verblijfplaatsen van baardvleermuis, gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, kleine dwergvleermuis, laatvlieger, meervleermuis, ruige dwergvleermuis, tweekleurige vleermuis en watervleermuis.

Verblijfplaatsen van vleermuizen in de gebouwen in de directe omgeving van het plangebied zijn niet uitgesloten. Er moeten maatregelen genomen worden om het verstoren van verblijfplaatsen van vleermuizen in de directe omgeving tegen te gaan. De maatregelen bestaan onder andere uit:

- Het voorkomen van uitstralende verlichting
- Het tegengaan van verstoring van verblijfplaatsen door trillingen. Hierbij moet een afstand van minimaal 50 meter tot de dichtstbijzijnde potentiële verblijfplaats aangehouden worden. Als dit niet mogelijk is moet trillingsarm gewerkt worden

Deze maatregelen moeten samen met andere maatregelen in het kader van de zorgplicht opgenomen worden in een ecologisch werkprotocol.

In het plangebied zijn bomen aanwezig. Deze bomen bevinden zich langs de Middenlaan, aan de zuidzijde van het plangebied. In de bomen zijn geen geschikte holtes aanwezig. Hoewel er geen veldbezoek is uitgevoerd, zijn holtes uitgesloten op basis van de groeivorm en de geringe stamomtrek van de bomen. Ook in de directe omgeving van het plangebied zijn geen geschikte bomen aanwezig. Hiermee zijn verblijfplaatsen van franjestaart, gewone grootoorvleermuis, rosse vleermuis, ruige dwergvleermuis en watervleermuis in bomen in en om het plangebied uitgesloten.

Vernietiging van verblijfplaatsen en essentiële foerageergebieden van vleermuizen zijn uitgesloten. Overtreding van Wnb Artikel 3.5 is niet aan de orde, mits er maatregelen worden

genomen om verstoring van potentiële verblijfplaatsen in de omgeving uit te sluiten. Een nader onderzoek en/of een ontheffing zijn niet nodig.

4.5.2.3 Vliegroutes en foerageergebieden

Het plangebied is potentieel geschikt als foerageergebied van vleermuizen. Essentieel foerageergebied is echter uitgesloten, omdat er in de omgeving voldoende vergelijkbare foerageergebieden in de omgeving aanwezig zijn. Hiermee is het vernietigen van essentieel foerageergebied uitgesloten.

De bomenrij langs de Middenlaan is potentieel geschikt als vliegroute. De bomen staan echter te ver uit elkaar (gemiddelde tussenruimte ongeveer 20 meter), waardoor de bomenrij weinig beschutting biedt tegen de wind. Hiermee is het uitgesloten dat de bomen onderdeel zijn van een essentiële vliegroute.

Het vernietigen van essentiële foerageergebieden en essentiële vliegroutes is uitgesloten. Overtreding van Wnb Artikel 3.5 is niet aan de orde. Een nader onderzoek en/of een ontheffing zijn niet nodig.

4.5.3 Vogels

4.5.3.1 Jaarrond beschermd

De nesten en/of rustplaatsen van deze soorten zijn het hele jaar beschermd, evenals de functionele leefomgeving rondom het nest. Provincie Drenthe heeft Sovon in 2021 gevraagd een lijst op te stellen van vogels waarvan in de provincie Drenthe een jaarronde bescherming van het nest gerechtvaardigd is². Het rapport heeft nog geen juridische status, maar de verwachting is wel dat er op korte termijn een aanpassing komt van de lijst van jaarrond beschermde nesten binnen de provincie Drenthe. Deze aanpassing zal naar verwachting in grote lijnen de aanbevelingen uit de Sovon rapportage volgen. Deze notitie volgt de aanbevelingen uit de brief die de provincie Drenthe hierover heeft opgesteld³.

Het plangebied is door het ontbreken van bebouwing en de ligging in de bebouwde kom ongeschikt als nestplaats voor kolonievogel, vogels die trouw zijn aan nest of trouw aan nestomgeving en vogels die plaatstrouw zijn. Hiermee is vernietiging van wettelijk beschermde nestplaatsen uitgesloten.

In de directe omgeving van het plangebied zijn potentiële nestplaatsen van huismus, gierzwaluw, huiszwaluw, boerenzwaluw, ringmus en gekraagde roodstaart aanwezig. De potentiële nestplaatsen bevinden zich in de gebouwen in de directe omgeving van het plangebied. Er moeten maatregelen genomen worden om het verstoren van nestplaatsen in de directe omgeving tegen te gaan. De maatregelen bestaan onder andere uit:

- Het voorkomen van uitstralende verlichting

² Alefs P., van Els P., Foppen R. & Vogel R. 2021. Vogelsoorten in de provincie Drenthe waarvan nestplaatsen en rustplaatsen jaarrond van betekenis zijn. Sovon-rapport 2021/07. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen

³ Provincie Drenthe, 2022. Voorstel voor omgang met advies bescherming Drentse vogels

- Zo veel mogelijk werken buiten het algemene broedseizoen (globaal de periode maart tot en met augustus), of werken na vrijgave van het werkgebied door ecooloog.

Met het nemen van deze maatregelen is het verstoren van jaarrond beschermde nestplaatsen voldoende uitgesloten. Een nader onderzoek of ontheffingsaanvraag zijn niet aan de orde. Deze maatregelen moeten samen met andere maatregelen in het kader van de zorgplicht opgenomen worden in een ecologisch werkprotocol.

Naast nestplaatsen, beschermt de wet ook essentiële foerageergebieden. Het plangebied is potentieel geschikt als foerageergebied voor huismus. In de omgeving zijn echter voldoende alternatieve foerageergebieden beschikbaar. Hiermee is uitgesloten dat het plangebied onderdeel is van een essentieel foerageergebied voor huismus. Een nader onderzoek of een ontheffingsaanvraag zijn niet aan de orde.

4.5.3.2 Bezette nesten

De nesten van deze soorten zijn beschermd als ze als broedlocatie in gebruik zijn. In dit vooronderzoek zijn potentiële nestplaatsen van onder andere houtduif, merel en roodborst aangetroffen.

Vogels kunnen gedurende het gehele jaar tot broeden komen. Het is daarom zaak om hier voorafgaand aan het werk rekening mee te houden. De kans op een broedgeval is het grootst in de periode 1 maart tot en met 31 augustus (dit wordt wel gezien als het reguliere broedseizoen). Door de start van de werkzaamheden zo veel mogelijk buiten het broedseizoen te plannen, en vooraf een controle op broedvogels uit te voeren, worden negatieve effecten voor algemene broedvogels zo veel mogelijk uitgesloten.

Indien een broedgeval aanwezig is, dient een verstoringsvrije zone te worden aangehouden, waarbinnen gedurende de periode van broeden niet wordt gewerkt. De breedte van deze zone dient door een ter zake kundige te worden bepaald.

4.5.4 Zorgplicht

Ten aanzien van de zorgplicht zijn de volgende maatregelen van toepassing:

- Een controle op algemene broedvogels, amfibieën en zoogdieren voor de start van de werkzaamheden
- Eén vaste werkrichting hanteren bij het bouwrijp maken van het plangebied
- Werkzaamheden tussen zonsopkomst en zonsondergang uitvoeren. Eventuele verlichting zo afstellen dat alleen het werkgebied aangelicht wordt. De omgeving van het plangebied en de bomenrij langs de Middenlaan niet extra aanlichten tijdens de werkzaamheden en in de eindsituatie.

5 Conclusie

Woonservice is voornemens woningen te bouwen aan de Middenlaan in 2^e Exloërmond. Voor de bouw moet het huidige bestemmingsplan worden gewijzigd. Hiervoor moet worden vastgesteld of het plan redelijkerwijs uitvoerbaar is.

Om de uitvoerbaarheid van het plan vast te stellen is een literatuurstudie uitgevoerd om na te gaan welke beschermde soorten potentieel aanwezig zijn in of in de omgeving van het plangebied. Omdat het een relatief kleine ontwikkeling betreft is geen aanvullend veldbezoek uitgevoerd.

In het plangebied zijn verblijfplaatsen en essentiële leefgebieden van grondgebonden zoogdieren, vleermuizen en vogels uitgesloten. Er is geen nader onderzoek of een ontheffingsaanvraag voor Wnb beschermde soorten nodig.

Wel zijn er maatregelen nodig om negatieve effecten voor wettelijk beschermde verblijfplaatsen uit te sluiten. Deze maatregelen bestaan onder andere uit:

- Een controle op algemene broedvogels, amfibieën en zoogdieren voor de start van de werkzaamheden
- Eén vaste werkrichting hanteren bij het bouwrijp maken van het plangebied
- Werkzaamheden tussen zonsopkomst en zonsondergang uitvoeren. Eventuele verlichting zo afstellen dat alleen het werkgebied aangelicht wordt. De omgeving van het plangebied en de bomenrij langs de Middenlaan niet extra aanlichten tijdens de werkzaamheden en in de eindsituatie.

Deze werkzaamheden moeten verder uitgewerkt worden in een ecologisch werkprotocol. Hierin wordt duidelijk en overzichtelijk samengevat welke maatregelen genomen moeten worden om negatieve effecten voor beschermde soorten uit te sluiten. Daarnaast moeten de werkzaamheden begeleid worden door een ecooloog.

Als deze relatief eenvoudig uitvoerbare maatregelen genomen worden is overtreding van de Wet natuurbescherming uitgesloten. Een ontheffing van de Wnb is in dat geval niet nodig. Hiermee staat vast dat het nieuwe bestemmingsplan redelijkerwijs uitvoerbaar is.